

Motion till riksdagen

1989/90:Jo606

av Roland Larsson (c)

Forskning om den svenska
landsbygdsutvecklingen

Den svenska landsbygden står i dag inför den största förändringen sedan urbaniseringen vid industrialismens genombrott.

Den mycket dramatiska befolkningsminskningen på landsbygden som följt av industrialiseringen och jordbrukets mekanisering har visserligen varit mycket omvälvande men ändå hittills inte lett till total avfolkning. Huvuddelen av åkermarken har alltjämt brukats och det traditionella jordbrukslandskapet har kunnat hållas i hävd. Däremot har betydande delar av forna tiders ängs- och hagmarker försvunnit. Det som fortfarande finns kvar av dessa sköts ofta med stöd av statliga och kommunala medel i kultur- och miljöbevarande syfte.

Jordbruket är fortfarande ryggraden för vår landsbygd. Med den omställning av svenskt jordbruk som nu kan förväntas, lagd till tidigare förändringar, kommer vi inte bara att få uppleva en ytterligare befolkningsminskning utan också påtagliga förändringar av jordbrukslandskapet och dess miljö.

Omställningen

Om de planer som nu finns sätts i verket, kommer till en början 500 000–900 000 ha åkermark att tas ur produktion eller omställas till andra grödor. Den åker som inte kommer att användas för produktion kommer med tiden att växa igen. Vissa arealer kommer att planteras in med granskog och stora delar kommer sannolikt att tas i anspråk för någon form av biobränsleproduktion, t ex energiskog. Vissa delar kommer i bästa fall att användas för framställning av råvara för drivmedelsetanol.

Många jordbruk kommer att slås ut eller slås samman till allt större enheter. Det fåtal som fortfarande brukar jorden kommer troligtvis endast i begränsad omfattning att bo kvar på landsbygden och kommer istället att bosätta sig i tätorter på pendelavstånd från brukningsenheten. Till följd av detta kommer på sikt allt fler bostadshus på landsbygden att försvinna eller omvandlas till fritidsbostäder. Den service som fortfarande finns kvar kommer att uttunnas ytterligare och i många fall helt försvinna.

För svensken i gemen kommer landsbygden att bli något helt annat än det man hittills förknippat den med. En levande landsbygd i dess rätta bemärkelse kommer inte längre att vara verklighet. Speciellt påtagligt blir detta i

skogs- och mellanbygderna, där de lågproducerande jordbruken är de som först kommer att slå ut i konkurrensen med de högproducerande slättjordbruken. Det är också dessa bygder som oftast förknippas med begreppet svensk landsbygd.

Mot. 1989/90
Jo606

En levande landsbygd

Det är inte troligt att svenska folket vill se sin landsbygd utarmas genom en dåligt underbyggd jordbrukspolitik där konsekvenserna inte blivit tillräckligt grundligt studerade och belysta utifrån ett sakligt helhetsperspektiv. En levande landsbygd är inte bara ett intresse för den mindre del av befolkningen som nu bor och verkar på landsbygden. Det är i högsta grad en fråga för oss alla – för vårt behov av livsmedel, för vårt behov av energi och av förbättrad miljö och för vårt behov av rekreation.

Forskning

Med den radikala förändring som en ny jordbrukspolitik och en omställning av vårt energisystem kan komma att innebära för svensk landsbygd såväl ekonomiskt, miljömässigt som socialt, är det lämpligt att landsbygdsutvecklingen utifrån alla aspekter blir föremål för ett grundläggande forskningsprojekt. Ett sådant kan med fördel knytas till institutionen för temaforskning vid Linköpings universitet.

Genom en samverkan med den forskning som bedrivs vid Lantbruksuniversitetet skulle hela bredden på landsbygdsutvecklingen kunna fångas upp.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om landsbygdsutveckling som forskningsprojekt.

Stockholm den 23 januari 1990

Roland Larsson (c)